

LASTEN OIKEUS SUOJELUUN SEKSUAALIVÄKIVALLALTA TULEE TOTEUTUA VERKKOYMPÄRISTÖISSÄ

Euroopan komissio on antanut [ehdotuksen uudeksi lainsäädännöksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisemiseksi ja torjumiseksi verkkoympäristöissä](#). Komission uudessa ehdotuksessa käsitellään erityisesti palveluntarjoajien velvollisuuksia havaita, raportoida, estää ja poistaa [lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavaa materiaalia](#) ja [lasten houkuttelua seksuaalisiin tarkoituksiin](#). Lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistava materiaali (eng. child sexual abuse material, CSAM) todistaa kaiken ikäisiin ja kaikkia sukupuolia oleviin lapsiin kohdistuvia vakavia seksuaalirikoksia. Lasten houkuttelu seksuaalisiin tarkoituksiin (grooming) on kasvava ongelma kaikkialla maailmassa. Jos ehdotus hyväksytään parlamentissa ja neuvostossa, tämä lainsäädäntö tulee korvaamaan tällä hetkellä voimassa olevan [väliaikaisen asetuksen](#) sen voimassaolon päätyttyä.

Pelastakaa Lapset katsoo, että komission ehdotuksessa uudeksi lainsäädännöksi on paljon hyvää:

- **Palveluntarjoajille asetetut pakolliset riskinarviointi- ja riskinhallintatoimenpiteet.** Palveluntarjoajien olisi tehtävä riskiarvio siitä, käytetäänkö heidän palvelujaan lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan materiaalin levittämiseen tai lasten houkutteluun seksuaalisiin tarkoituksiin.
- **Palveluntarjoajille voidaan määrätä havaitsemisvelvollisuus.** Palveluntarjoajia voidaan määrätä havaitsemaan palveluissaan lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa kansallisten tuomioistuinten toimesta.
- **Palveluntarjoajien ilmoitusvelvollisuus.** Palveluntarjoajat, jotka havaitsevat lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa palveluissaan, on ilmoitettava havainnoista ehdotuksessa perustettavaksi esitetylle EU-keskukselle.
- **Palveluntarjoajille voidaan antaa velvoittava materiaalin poistomääräys,** jos lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavaa materiaalia ei poisteta sen havaitsemisen jälkeen.
- **Palveluntarjoajilta voidaan vaatia pääsyn estäminen materiaaliin,** jota ei voida poistaa, koska materiaali sijaitsee EU:n ulkopuolella yhteistyöhaluttomilla lainkäyttöalueilla.
- **Palveluntarjoajien ja uuden EU-keskuksen tulee pyrkiä auttamaan lapsen kohdistuvan seksuaaliväkivallan uhria** esimerkiksi seksuaaliväkivaltaa todistavan materiaalin poistamisessa.

Pelastakaa Lapsilla on kuitenkin vakava huoli lasten turvallisuudesta, jos uusi ehdotus hyväksytään sellaisenaan:

- **Palveluntarjoajilla tulee olla myös jatkossa oikeus käyttää vapaaehtoisesti digitaalisia työkaluja, joiden avulla suojellaan lapsia seksuaaliväkivallalta.** Ehdotuksen astuessa voimaan ja väliaikaisen säännöksen voimassa olon päätyttyä, palveluntarjoajilla ei ole enää mahdollisuutta vapaaehtoisesti ennaltaehkäistä lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia alustoillaan siihen tarkoitukseen suunniteltujen digitaalisten työkalujen avulla.

Verkkoalustojen palveluntarjoajat toimittavat viranomaisille vuosittain noin 85 miljoonaa vapaaehtoista raporttia lapseen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavasta materiaalista ja lapsiin kohdistuvasta seksuaalisesta houkuttelusta eli groomingista verkossa ([NCMEC 2022](#)). EU:ssa sijaitsevilla palvelimilla ylläpidetään yli 62 prosenttia lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavasta materiaalista maailmanlaajuisesti ([IWF 2022](#)). Suomea koskevia raportteja välitettiin viranomaisille yli 6000 kappaletta vuonna 2021 ([NCMEC 2022](#)). Näiden rikosten havaitseminen ja raporttien toimittaminen viranomaisille on ollut mahdollista mm. olemassa olevien digitaalisten työkalujen avulla, joita palveluntarjoajat ovat vapaaehtoisesti käyttäneet.

- **Pakollisten havaitsemisvelvoitteiden tulisi toimia kuitenkin vapaaehtoisuuteen perustuvan havaitsemisen rinnalla, ei korvata sitä.** Komission ehdotus kansallisten tuomioistuinten mahdollisuudesta määrätä palveluntarjoajille havaitsemisvelvoitteita on tarpeellinen. Jos palveluntarjoajat eivät saa jatkossa käyttää näitä digitaalisia työkaluja vapaaehtoisesti, lapset ovat suuremmissa vaaroissa joutua seksuaaliväkivallan kohteeksi verkkoympäristöissä.
- **Lapset eivät saa jäädä ilman suojelua havaitsemisvelvoitteiden määräämisprosessin aikana** Jos komission ehdotus astuu voimaan sellaisenaan, palveluntarjoajat voisivat käyttää digitaalisia työkaluja vain tilanteissa, joissa heille on annettu havaitsemismääräys kansallisen tuomioistuimen toimesta. Huolena on, että havaitsemisvelvoitteiden asettaminen palveluntarjoajille tulee olemaan aikaa vievä prosessi ja palveluntarjoajilla ei ole mahdollisuutta käyttää digitaalisia työkaluja lasten suojelemiseksi odottaessaan havaitsemisvelvoitteita tuomioistuimilta. Tämä aiheuttaisi vakavan katkon lapsen oikeuksien toteutumisessa verkkoympäristössä. Lapsilla on oikeus jatkuvaan suojeluun seksuaaliväkivallalta.
- **Lapsilta ei tule kieltää heille tärkeitä sovelluksia.** Emme voi sulkea lapsia digitaalisen median ulkopuolelle, vaan tehdä heidän käyttämistään palveluista turvallisia. Komission ehdotuksessa sovelluskaupat veloitettaisiin ehkäisemään sitä, että lapset voivat ladata sovelluksia, jotka voivat altistaa heidät suurelle riskille joutua kohtaamaan lapsen houkuttelua seksuaalisiin tarkoituksiin. Komission ehdotuksesta ei kuitenkaan selviä, millä perusteilla kiellettävät sovellukset valittaisiin ja minkä ikäisiltä lapsilta näiden sovellusten lataaminen estettäisiin.

Valitettavasti lasten suosimissa palveluissa on usein myös aikuisia, joiden

tavoitteena on houkutella lapsia seksuaalisiin tarkoituksiin. Palveluissa, jotka ovat erityisen suosittuja lasten keskuudessa, tapahtuu myös enemmän lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia. Nämä palvelut voivat tilastojen valossa näyttäytyä sovelluksina, jotka altistavat lapset suurelle riskille joutua houkutelluiksi seksuaalisiin tarkoituksiin. Pelastakaa Lasten huolena on, että lapsilta kielletään heille tärkeät sovellukset, jotka ovat tiivis osa useimpien lasten ja nuorten elämää. Sovellukset tarjoavat lapsille mahdollisuuden sosiaalisten suhteiden ylläpitoon ja luomiseen sekä mielekkääseen tekemiseen kuten pelaamiseen ja uuden oppimiseen. Näistä palveluista tulee tehdä turvallisia, ei kieltää lapsilta niiden käyttöä.

- **Kansallisten matalankynnyksen ilmoituspalveluiden toiminta tulee turvata.** Komission ehdotuksessa ei käy ilmi, miten ehdotuksessa esitetty uusi toimintamalli sisällyttää ja vahvistaa kansallisten matalankynnyksen, INHOPE-vihjepalveluverkostoon kuuluvien, ilmoituspalveluiden toimintaa lasten suojelemiseksi. Yhteistyö eri toimijoiden välillä ja olemassa olevien verkostojen toiminta ei saa vaarantua uuden lainsäädännön astuessa voimaan.

Lisätietoja

Tanja Simola
erityisasiantuntija
tanja.simola@pelastakaalapset.fi

Pauliina Sillfors
asiantuntija
pauliina.sillfors@pelastakaalapset.fi

Tiina-Maria Levamo
erityisasiantuntija
tiina-maria.levamo@pelastakaalapset.fi

Pelastakaa Lapset